

Leliezaak Limburg maakt duidelijk dat alle open teelten geraakt kunnen worden

Middelengebruik opnieuw onder druk door recente rechtspraak

Een recente uitspraak van het gerechtshof in 's-Hertogenbosch zorgt opnieuw voor onrust. Een lelieteler uit Sevenum mag tot eind 2028 geen lelies meer telen op een perceel naast een woonwijk, omdat het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen volgens de rechter risico's oplevert voor de gezondheid van omwonenden. Tijdens een webinar van LTO Nederland en de KAVB werd duidelijk: de gevolgen van deze uitspraak beperken zich niet tot de lelieteelt, maar kunnen alle open teelten raken – ook de boomkwekerij.

Auteur: Manon Botterblom

KAVB-voorzitter Hester Maij trapte het webinar af met twee hoofdzorgen. Ten eerste dat een rechter middelen kan verbieden die door het Ctgb zijn toegelaten en volgens Europese regels veilig worden geacht. 'Waar kan een teler nog op vertrouwen?' vraagt ze zich hardop af. Ten tweede wees ze op de politieke druk. 'NGO's zijn goed georganiseerd en hebben korte lijnen met partijen als de Partij voor de Dieren. Het gaat hen niet alleen om lelies, maar om het bredere gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.'

Juridische duiding

Advocaat Rico Ligthoet van Hoogland Advocaten legde tijdens het webinar uit hoe het Hof tot zijn oordeel kwam. Het Europese voorzorgsbeginsel mag niet rechtstreeks tussen burgers worden toegepast, maar kan via de civielrechtelijke weg toch een rol spelen. Het Hof legde de teler een 'verhoogde zorgvuldigheidsnorm' op: van een agrarisch ondernemer

mag worden verwacht dat hij weet dat middelen risico's kunnen hebben voor kwetsbare groepen en dat toelatingsprocedures gaten kennen, bijvoorbeeld doordat geen rekening wordt gehouden met combinaties van middelen.

Brede impact

Hoewel het arrest formeel alleen geldt voor dit perceel en deze teler, wezen meerdere sprekers op de bredere reikwijdte. 'Andere rechters zullen dit arrest gebruiken,' zei Ligthoet. 'Omwonenden die een procedure starten tegen bijvoorbeeld een boomkweker kunnen hierop wijzen. Daarmee ligt de deur open voor meer zaken.' Ook LTO en KAVB benadrukten dat het probleem breder is. Tineke de Vries, voorzitter van LTO-vakgroep Akkerbouw, stelde: 'Het slechtste wat we nu kunnen doen, is sectoren uit elkaar laten spelen. Het gaat niet alleen om lelies, het gaat om alle plantaardige teelten.'

Kritiek op de overheid

Opvallend was de kritiek van het Hof op de overheid. Volgens de rechter heeft Nederland de Europese richtlijn voor duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen niet goed ingevuld. De landbouw kreeg generieke uitzonderingen, terwijl juist bescherming van kwetsbare groepen voorop zou moeten staan. Ook het Ctgb kreeg kritiek vanwege de toelatingsprocedure, waarin geen onderzoek wordt gedaan naar chronische ziekten en combinatie-effecten. Die kritiek leidde in het webinar tot zorgen over het vertrouwen in het systeem. 'Als zelfs een rechter zegt dat een teler niet zomaar mag vertrouwen op de toelating door het Ctgb, ontstaat rechtsongelijkheid,' aldus een van de bestuurders.

Adviezen aan telers

Het webinar bood ook praktische handvatten. LTO-adviseur Daniël Ende riep telers op om slim om te gaan met perceelskeuze, de dialoog te zoeken met omwonenden en niet te wachten tot er conflicten ontstaan. 'Als je pas reageert

na een sommatiebrief, ben je al ver van huis,' waarschuwde hij. Ook wees hij op het belang van een goede rechtsbijstandsverzekering en van samenwerking via LTO of vakorganisaties. Verder kwam communicatie nadrukkelijk aan bod. Telers moeten volgens LTO en KAVB beter laten zien welke innovaties al worden toegepast om drift en middelengebruik te beperken. Voorbeelden zoals precisiespuiten en monitoring met sporenvangers voor *Phytophthora* werden genoemd.

Relevantie voor boomkwekers

Voor boomkwekers is de boodschap helder: ook al ging de zaak over een lelieteler, de juridische redenering kan net zo goed bij boomteelt worden toegepast. Bomen worden vaak dicht bij woningen geteeld, waardoor omwonenden snel een beroep kunnen doen op vergelijkbare argumenten. Daarbij speelt mee dat gemeenten via de Omgevingswet zelf regels mogen opstellen. In de praktijk ontstaan daardoor vuistregels zoals een spuitvrije zone van 50 meter, zonder dat daar altijd een wetenschappelijke basis onder ligt.

Vervolgstappen

LTO en KAVB kondigden tijdens het webinar aan dat zij in gesprek gaan met het ministerie van Landbouw en het Ctgb. Ook wordt bekeken of cassatie of een proefproces zinvol is. 'We willen alleen stappen zetten die de juridische positie van telers verbeteren of in ieder geval niet verslechteren,' aldus portefeuillehouder Ron Mulders. Het afsluitende advies in het webinar was: wees alert, zoek contact met je omgeving en laat zien dat je zorgvuldig werkt als kweker.

Er volgt nog een nieuwe webinar waarin telers worden bijgepraat over de ontwikkelingen. Vakblad Boom in Business zal ook hierover verslag doen. Wil je niets missen? Abonneer je dan op onze gratis nieuwsbrief.

Een rechter kan middelen verbieden die door het Ctgb zijn toegelaten en volgens Europese regels veilig worden geacht: 'Waar kan een teler nog op vertrouwen?'

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!